

HOẠT ĐỘNG TUYÊN TRUYỀN GIÁO DỤC Ở KHU DI TÍCH CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẠI PHỦ CHỦ TỊCH

PHẠM HOÀNG ĐIỆP*

Những ai muốn biết thế nào là một con người thực sự, vẻ đẹp của thế giới ở đâu? Sự chiến thắng của chân lý trên trái đất ở đâu? Ở đâu có mùa xuân, xin hãy đến thăm cuộc đời của Chủ tịch Hồ Chí Minh - sự tồn tại điển hình của thời đại chúng ta...(1). Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch - nơi Chủ tịch Hồ Chí Minh từng sống và làm việc trong 15 năm cuối của cuộc đời mình, đã phản ánh chân thực, đầy đủ những giá trị tư tưởng và đạo đức cách mạng cao cả của Người, đây thực sự là: "Trường học khoa học xã hội và nhân văn giáo dục tấm gương đạo đức cách mạng trong sáng của Bác Hồ cho mọi thế hệ người Việt Nam"(2).

Nhận thức được vai trò, chức năng và nhiệm vụ chính trị mà Đảng và nhân dân giao phó, hơn ba thập kỷ qua, Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch không ngừng đẩy mạnh công tác tuyên truyền tư tưởng, đạo đức của Hồ Chủ tịch với nhiều hình thức phong phú như: Giới thiệu cho khách tham quan tại Khu di tích; nói chuyện chuyên đề về Bác Hồ với các ngành, các giới; viết bài đăng trên các báo, tạp chí; tổ chức và tham gia các cuộc hội thảo về tư tưởng Hồ Chí Minh; xuất bản sách và các ấn phẩm khác giới thiệu về cuộc đời và sự nghiệp của Hồ Chủ tịch; tổ chức các buổi sinh hoạt truyền thống..., trong đó, hình thức tuyên truyền chủ yếu là tổ chức đón và giới thiệu cho các đoàn khách tham quan Khu di tích.

Từ khi Chủ tịch Hồ Chí Minh qua đời cho tới nay, Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ

tịch đã đón tiếp hơn 40 triệu lượt người từ mọi miền đất nước Việt Nam, từ khắp các nước trên thế giới và hàng trăm tổ chức quốc tế tới tham quan. Theo con số thống kê năm 2003, số lượng khách tới tham quan Khu di tích là 1.861.995 lượt người, trong đó khách Việt Nam 1.400.305 lượt người, khách quốc tế là 461.689 lượt người, có 64 đoàn cấp cao. Tính trung bình mỗi ngày nơi đây đón tiếp trên 5.000 lượt người. Có thể nói, đây là một trong những điểm di tích có số lượng khách thăm quan đông nhất trong cả nước.

Những con số trên đây thể hiện ưu thế của Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch bởi số lượng khách tham quan (đối tượng tuyên truyền) vừa luôn luôn đông đảo, vừa phong phú và đa dạng về thành phần, là điều mong mỏi của tất cả những người làm công tác tuyên truyền. Nhưng đó cũng là thách thức lớn, bởi lẽ Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch không chỉ là một di sản văn hoá vật thể đơn thuần, mà trong mỗi tài liệu, hiện vật ở đây đều chứa đựng những tư tưởng, tình cảm, đạo đức, tác phong của Chủ tịch Hồ Chí Minh - những giá trị văn hoá phi vật thể vô cùng quý giá không những của Việt Nam mà của tất cả những ai hướng tới chân-thiện-mỹ, phấn đấu vì sự giải phóng con người.

Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch là biểu trưng cho cuộc sống thanh bạch, giản dị của Chủ tịch Hồ Chí Minh - vĩ lãnh tụ vĩ đại đã cống hiến trọn vẹn cuộc đời mình cho nhân dân,

* CÁN BỘ KHU DI TÍCH CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẠI PHỦ CHỦ TỊCH

cho Tổ quốc. Khách vào tham quan nơi đây được tận mắt chứng kiến những hiện vật vốn rất thân thuộc với Bác lúc sinh thời: Chiếc áo ka ki sờn cổ, đôi dép cao su mòn đế, mâm cơm thanh đạm với những món ăn dân dã như cá kho, cà dầm tương..., được biết, việc Bác từng từ chối lắp máy điều hoà nhiệt độ để nhường cho trại điều dưỡng thương bệnh binh hay không nhận xe ô tô mới để dành cho cán bộ làm công tác ngoại giao... Tất cả những hiện vật, những câu chuyện ấy đều toát lên phẩm chất đạo đức cao cả của Người, đó là tinh thần phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng quên mình, là lối sống khiêm tốn hoà đồng với quần chúng lao động. Nơi đây, hơn bất cứ nơi nào, chúng ta được thấy rõ một Hồ Chí Minh cao mà không xa, mới mà không lạ, lớn mà không làm ra vĩ đại, toả sáng mà không choáng ngợp, gặp lần đầu tiên mà như thân thuộc từ lâu.

Những câu chuyện chân thực, sinh động về tấm gương đạo đức sáng ngời của Hồ Chủ tịch được các cán bộ tuyên truyền đưa vào trong những bài giới thiệu thực sự gây xúc động đối với khách tham quan, tác động sâu sắc đến tư tưởng tình cảm của nhiều người. Điều đó thật có ý nghĩa! nhất là trong những năm gần đây, trước thực tế một số cán bộ đảng viên có biểu hiện xuống cấp về đạo đức, không ít cán bộ lợi dụng chức quyền bòn rút tiền của dân, chiếm đoạt công quỹ làm giàu cho bản thân, làm nghèo đất nước, tham nhũng trở thành vấn nạn của quốc gia, làm thất thoát của Nhà nước hàng nghìn tỷ đồng, làm chậm quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, thì những bài học đạo đức cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư của Hồ Chủ tịch càng có tác dụng giáo dục to lớn. Vào thăm di tích lưu niệm này, mỗi người có dịp nhìn lại bản thân để tự điều chỉnh suy nghĩ và hành vi của mình cho hợp lẽ phải ở đời, bởi vì: "Nơi đây là trường học lớn về đạo lý làm người mà Bác Hồ đã để lại cho chúng ta"(3).

Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch cũng là nơi diễn ra những hoạt động sôi nổi và đầy cam go của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong giai đoạn vô cùng khó khăn của đất nước. Đó là thời kỳ cả dân tộc ta vừa trải qua cuộc kháng chiến 9 năm trường kỳ đánh đuổi thực dân Pháp xâm lược, đất nước còn nghèo nàn lạc hậu, cơ sở vật chất hết sức thiếu thốn, lại phải đương đầu với kẻ thù mới, mạnh và nguy hiểm hơn nhiều là đế quốc Mỹ. Đảng và nhân dân ta cùng một lúc phải

tiến hành hai nhiệm vụ lớn: Xây dựng và bảo vệ chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, đấu tranh giải phóng miền Nam, tiến tới thống nhất nước nhà. Từ nơi đây, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã cùng với Trung ương Đảng và Chính phủ chỉ đạo đường lối phát triển kinh tế bằng những kế hoạch 3 năm, 5 năm nhằm khôi phục kinh tế miền Bắc, đề ra phương hướng phát triển công, nông nghiệp song song với việc phát triển văn hoá giáo dục, cùng với những đường lối ngoại giao, quân sự đúng đắn, sáng suốt để Việt Nam có được sự ủng hộ nhiều mặt của các nước anh em trong phe XHCN và bạn bè quốc tế, xây dựng khối đoàn kết toàn dân vững mạnh, quyết tâm giành thắng lợi trên trận tuyến chống quân thù. Những cống hiến lớn lao của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong những giai đoạn cách mạng đầy sóng gió, thử thách đã thể hiện trí tuệ tuyệt vời và bản lĩnh phi thường của "người cầm lái vĩ đại", vững vàng đưa con thuyền cách mạng Việt Nam đến thắng lợi, đưa cuộc sống của nhân dân tới ấm no, hạnh phúc.

Cuộc sống khiêm tốn, giản dị và những hoạt động không mệt mỏi của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong suốt mười lăm năm ở nơi này chính là những nội dung tuyên truyền vô cùng phong phú. Để công tác tuyên truyền đạt hiệu quả tốt, các cán bộ Khu di tích luôn suy nghĩ tìm tòi phương pháp khai thác những khía cạnh nội dung phù hợp với trình độ và nhu cầu tìm hiểu của từng đối tượng. Khi trình độ dân trí ngày càng được nâng cao thì công tác giới thiệu cho khách tham quan không dừng lại ở chỗ chỉ ra hiện vật này là "cái gì", mà phải lý giải được "tại sao lại như vậy", và điều quan trọng hơn là phải nêu được ý nghĩa của nó. Mỗi con đường, mỗi gốc cây di tích không chỉ tô điểm cho phong cảnh thiên nhiên ở nơi đây mà còn chứa đựng những ý nghĩa giáo dục sâu sắc. Câu chuyện về cây bụt mọc bên bờ ao là một ví dụ. Khi thấy cây bị sâu đục thân, các đồng chí cán bộ định cưa cây nhưng Bác lại đề nghị tìm cách diệt sâu cứu cây. Bác ví đó như việc tìm cách khắc phục khuyết điểm cho cán bộ thay vì trừng phạt hay trừ dập họ. Đây là bài học thấm thía cho công tác cán bộ - một công tác đòi hỏi phải có lòng bao dung vị tha. Câu chuyện khác về giàn hoa giấy bên cạnh ngôi nhà sàn. Bác đề nghị làm giàn theo hình dáng chiếc khung dệt cũ để Bác luôn được gợi nhớ những kỷ niệm về người mẹ kính yêu của mình. Đó là lời nhắc nhở đối với thế hệ trẻ ngày nay, nhất là với bộ phận

thanh niên đua đòi sống xa hoa hưởng lạc, xa rời đạo đức truyền thống của dân tộc, sống vô tình với cả những người đã sinh thành, dưỡng dục mình.

Như vậy, thông qua các tài liệu, hiện vật để rút ra được những bài học tư tưởng đạo đức mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã để lại mới là cái đích của công tác tuyên truyền.

Trong quá trình giới thiệu cho khách tham quan, cán bộ tuyên truyền luôn phải bám sát những tiêu chí về nội dung. Song, công việc của họ không giống như công việc của một giáo viên trên bục giảng hay của những nhà truyền giáo. Thực tế cho thấy, phương pháp giới thiệu mang tính khuôn mẫu, áp đặt đem lại hiệu quả không cao, đặc biệt với khách quốc tế - những người thiên về tư duy khái niệm, tức là mọi sự vật hiện tượng phải được quy về bản chất và được khái niệm hoá rồi dùng nó để soi sáng mọi vấn đề một cách khoa học, khách quan.

Ngôn ngữ cũng là một vấn đề mà các cán bộ tuyên truyền ở đây luôn chú trọng. Đối với khách tham quan là người Việt Nam, nên sử dụng những ngôn từ dung dị, không cầu kỳ, bóng bẩy nhưng cũng không quá mộc mạc, dân dã, đặc biệt, chú ý diễn đạt cho phù hợp với từng đối tượng khách. Với người nước ngoài giới thiệu bằng chính ngôn ngữ của họ là tốt nhất, vừa thể hiện được hết ý tứ của mình, vừa tiết kiệm được thời gian cho khách vì không phải thông qua người phiên dịch. Như vậy, hiệu quả tuyên truyền sẽ tốt hơn.

Ngoài ra, các cán bộ tuyên truyền ở Khu di tích còn luôn chú ý chống cả hai khuynh hướng không đúng nhưng dễ mắc phải, là thần thánh hoá hoặc tầm thường hoá Hồ Chủ tịch. Có một thực tế là, xuất phát từ lòng kính yêu và khâm phục vô hạn của nhân dân ta đối với vị lãnh tụ thiên tài của dân tộc, chúng ta rất dễ dẫn đến khuynh hướng thần thánh hoá Người. Nhưng cần lưu ý là, chính việc thần thánh hoá Bác Hồ sẽ khiến cho thế hệ trẻ có những hiểu biết không đầy đủ và chân thực về thân thế và sự nghiệp của Người. Như vậy, công tác tuyên truyền sẽ không đạt được hiệu quả giáo dục như mong muốn.

Mặt khác, trước đây và cả bây giờ, những thế lực phản động, chống đối cách mạng luôn tìm cách bóp méo sự thật về cuộc đời và sự nghiệp của Hồ Chủ tịch nhằm làm lung lay niềm tin của

nhân dân ta đối với Đảng và Bác Hồ kính yêu, làm giảm uy tín của Người trước nhân dân thế giới. Do vậy, những cán bộ tuyên truyền phải có lập trường chính trị vững vàng, luôn đề cao cảnh giác với khuynh hướng tầm thường hoá lãnh tụ, biết ứng phó kịp thời, khôn khéo đối với những tình huống nhạy cảm trong quá trình giới thiệu cho khách tham quan để bảo vệ uy tín, phẩm chất và hình ảnh cao đẹp của Người.

Tuyên truyền giáo dục tư tưởng, đạo đức Chủ tịch Hồ Chí Minh ở Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch là nhiệm vụ vẻ vang nhưng cũng hết sức nặng nề. Bởi vậy, đối với các cán bộ tuyên truyền, ngoài những hiểu biết sâu sắc về thân thế sự nghiệp của Hồ Chủ tịch, về kiến thức lịch sử, bảo tàng, phương pháp sư phạm, trình độ ngoại ngữ, hiểu biết các lĩnh vực xã hội, cập nhật thông tin thời sự trong nước và quốc tế, còn phải có bản lĩnh chính trị vững vàng. Trên thực tế, số cán bộ tuyên truyền đáp ứng được những yêu cầu trên còn rất ít. Nhận thức được yêu cầu đó, Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch đang có hướng đào tạo, bồi dưỡng về tư tưởng chính trị và chuyên môn nghiệp vụ cho các cán bộ tuyên truyền để họ có thể đáp ứng ngày một tốt hơn yêu cầu của công việc cũng như những đòi hỏi của thời đại.

Công tác tuyên truyền về tư tưởng và đạo đức cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong cả nước nói chung và ở Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch nói riêng là hết sức cần thiết, đã và sẽ mãi mãi có vai trò đặc biệt trong sự nghiệp tuyên truyền, giáo dục lý tưởng, đạo đức cách mạng, góp phần nâng cao ý thức và bản lĩnh chính trị trong mỗi con người Việt Nam. Hiện nay, trong quá trình thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, tiến hành công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, lĩnh vực công tác này càng cần được đặc biệt quan tâm. Bởi lẽ, trong mọi hoàn cảnh thay đổi của đất nước, mỗi khi đứng trước những thử thách và lựa chọn phức tạp, tư tưởng Hồ Chí Minh sẽ là kim chỉ nam cho những quyết định và hướng đi đúng đắn của chúng ta.

P.H.D

Chú thích:

(1) Renedo Petoro (HaiTi) - *Một giờ với đồng chí Hồ Chí Minh* - Nxb Thanh Niên - tr.297.

(2) (3) Các ý kiến ghi trong Sổ cảm tưởng lưu tại Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch.